

Onderwerp

Nieuwe regeling studietoelage Participatiewet

Datum	31 mei 2022	Naam en telefoon	Erik Megens/ 0649316653
Afdeling	WIS	Portefeuillehouder	Jacco Peter Hooiveld

Wat adviseer je te besluiten?

1. Vanaf 1 april 2022 voor de hoogte van de nieuwe regeling studietoelage uit te gaan van de wettelijke bedragen.
2. De beleidsregels Studietoelage 2022 gemeente Oss vast te stellen.
3. Dit besluit ter kennisname aan de raad aan te bieden.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

Bij de invoering van de Participatiewet op 1 januari 2015 is de individuele studietoelage geïntroduceerd. Deze biedt een (financieel) steuntje in de rug aan studenten die door een structurele medische beperking niet kunnen bijverdienen naast hun studie. De gemeente kreeg ruime beleidsvrijheid, met name het bepalen van de hoogte van de studietoelage.

Uit het rapport evaluatie individuele studietoelage van de Inspectie SZW van december 2018 bleek echter dat de regeling (landelijk) niet goed werd benut. Bovendien waren er (ongerechtvaardigde) verschillen in de uitvoering. Met name als het gaat om de hoogte van de studietoelage. Een wetswijziging werd aangekondigd. Vooruitlopend daarop is aan gemeenten gevraagd om hierop te anticiperen. Oss heeft dit gedaan¹ door de individuele studietoelage vanaf 1 januari 2020 te bepalen op € 300,- per maand. In Oss gaat het om ongeveer 40-50 inwoners die daar gebruik van maken. Per 1 april 2022 is de regeling van de studietoelage bij wet gewijzigd. Niet alles is in de wet bepaald. Dat vraagt om beleidsregels.

Aan welke opdracht draagt dit advies bij?

Dit advies draagt bij aan de wettelijke opdracht om uitkeringen te verlenen. In dit geval de studietoelage als onderdeel van de Participatiewet (artikel 36 b Pw).

Welk resultaat willen we bereiken?

Invulling van de beleidsruimte. En daarmee duidelijkheid geven over toepassing van de regeling studietoelage aan inwoners en uitvoering.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

- 1.1 Het hanteren van de bedragen past in de wens tot harmonisatie en zorgt voor eenduidigheid.

¹ Raadsbesluit 5 maart 2020, Verordening Individuele Studietoelage 2020 gemeente Oss

De nieuwe regeling studietoeslag is ontstaan als gevolg van de grote onderlinge verschillen in de uitvoering tussen gemeenten. Zonder dat daarvoor goede argumentatie bestond. Daarom zijn er vanaf 1 april 2022 wettelijke bedragen (vastgelegd in AMvB²):

21 jaar en ouder: € 300,- per maand

20 jaar: € 240,- per maand

19 jaar: € 180,- per maand

18 jaar: € 150,- per maand

(voor studenten onder 18 jaar gelden lagere bedragen)

Dit zijn minimumbedragen, waarvan je kunt afwijken naar boven.

De ons omliggende regiogemeenten kiezen voor deze bedragen. Dat zijn Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst en Meierijstad. Datzelfde geldt bijv. voor de gemeenten Den Bosch, Tilburg en Nijmegen. Het is een landelijk beeld, met nauwelijks afwijkingen.

Omdat er geen afwijkende lokale 'Osse' omstandigheden zijn die een hoger bedrag rechtvaardigen ligt het voor de hand om ook in Oss uit te gaan van de wettelijke bedragen.

Dit draagt bij aan eenduidigheid en herkenbaarheid in de regio.

1.2 Studietoeslag is geen sluitende inkomensvoorziening

Bedacht moet worden dat de studietoeslag niet is bedoeld als sluitende inkomensvoorziening. Niet als vervanging van studiefinanciering. Het is een stimulans om te studeren, als een steuntje in de rug voor kwetsbare studenten. Een compensatie voor het feit dat bijverdienen tijdens de studie niet kan. De studietoeslag kan ervoor zorgen dat minder (of geen) studiefinanciering nodig is.

1.3 Hogere bedragen geeft financieel risico, omdat verwachte instroom hoger ligt bij gelijk budget.

De studietoeslag is uit sfeer van bijstand gehaald. Inkomen en vermogen hebben geen invloed meer. De leefvorm (alleenstaande, alleenstaande ouder of gehuwd) speelt geen rol meer.

Het in 2015 aan het gemeentefonds toegevoegde structurele bedrag van 35 miljoen voor heel Nederland is niet bijgesteld. Het Rijk verwacht dat door de –landelijke- onderbenutting van de afgelopen jaren het eerder vastgestelde budget toch toereikend is.

Tegelijkertijd is de verwachting dat de instroom hoger zal liggen. Hoe dat gaat verlopen is ongewis. Dit leidt tot een financieel risico (zie ook bij [financiën](#)).

Om misverstanden te voorkomen: hoewel er landelijk sprake is van een onderbenutting is daarmee niet gezegd dat het budget niet besteed is. De toegevoegde middelen aan het gemeentefonds zijn niet geoormerkt en door de gemeente Oss opgenomen in het budget bijzondere bijstand. Die middelen zijn voor dat doel besteed.

² Voluit: Besluit loonkostensubsidie en minimumbedragen studietoeslag Participatiewet 2021.

1.3 Overgangsrecht beschermt het recht van lopende studietoelagen

Inwoners die nu een studietoelage ontvangen (voor iedereen € 311,-) houden die voor de toegekende periode. Dat is vastgelegd in overgangsrecht.

De nieuwe bedragen gelden alleen voor nieuwe aanvragen. Voor studenten vanaf 21 jaar is de nieuwe studietoelage € 11,- lager. Bij de studenten onder 21 jaar is dat verschil groter.

1.4 Lagere bedragen sluiten aan bij de bestaande systematiek wettelijk minimumjeugdlonen.

Oorspronkelijk komt de studietoelage voort uit de studieregeling Wajong. Ook die had als anker het wettelijk minimumjeugdloon. Het is verklaarbaar en redelijk om die lijn voor te zetten. Daarmee is het rechtvaardig om in de studietoelage -net als bij het minimumjeugdloon- onderscheid te maken afhankelijk van de leeftijd. De in de AMvB opgenomen minimumbedragen zijn daarop gebaseerd.

2.1 De wet geeft (beperkt) beleidsruimte en die vraagt om concrete invulling.

De belangrijkste zaken zijn bij wet geregeld. Op onderdelen bestaat er voor de gemeente nog beperkte beleidsruimte. Schulinc³ heeft in opdracht van het Ministerie van SZW een set modelbeleidsregels opgesteld. Daar sluiten wij bij aan.

Dat belangrijkste onderwerpen zijn:

- a. Afwijken van minimumbedragen in de wet (zie argumenten punt 1 hierboven)
→ aansluiten bij bedragen genoemd in AMvB.
- b. Manier van aanvragen
→ aanvragen via een vastgesteld aanvraagformulier
- c. Regels terugwerkende kracht
→ maximale termijn terugwerkende kracht stellen op 5 jaar, niet verder terug dan 1-4-2022.
- d. Nadere criteria beoordeling structurele medische beperking
→ afzien van medisch advies als op voorhand duidelijk is dat er recht op studietoelage is.
→ keuze voor medisch advies bij Argonaut (is via aanbesteding verlopen)
→ invulling begrip structureel:
 - geen verbetering binnen 'afzienbare' termijn te verwachten
 - die termijn bepalen op 6 maanden
 - aansluiting gezocht bij art. 10 Ontslagregeling (bij ontslag langdurige ziekte)
→ geen structurele medische beperking bij:
 - Mantelzorg
 - Gebroken been
 - Kortdurende beperkingen, zoals ziekenhuisopname tot 6 maanden
 - Beperkingen die niet dusdanig ernstig zijn dat iemand naast studie niet kan werken. Bijv. enkelvoudige dyslexie.

De uitwerking is na te lezen in de beleidsregels Studietoelage (zie bijlage).

³ Onderdeel Kluwer: juridische inhoudsdeskundigen, kennisbank en opleidingen Sociaal Domein.

2.2 Beleidsregels geven richting voor professional en inwoner met behoud van maatwerk

Met beleidsregels maak je als overheid transparant hoe je met de studietoeslag omgaat. De beleidsregels geven een fundament voor een eenduidige uitvoering. Afwijking in bijzondere situaties is mogelijk. Daarvoor is er een hardheidsclausule. Dat past in de filosofie van de Samenwerkwijze om waar nodig maatwerk toe te passen. Al zal dat door de soms dwingende regels niet altijd kunnen.

3 Verordening studietoeslag is van rechtswege vervallen

De opdracht⁴ aan de gemeente(raad) om een verordening op te stellen is vervallen. Er blijven echter wel zaken om in beleidsregels vast te leggen (zie hiervoor). Die bevoegdheid ligt bij B&W. Overigens vervalt de verordening van rechtswege. Apart raadsbesluit is niet nodig. Zeker vanuit de historie is het niet meer dan normaal om de commissie Sociaal Bestuurlijk in deze ontwikkelingen mee te nemen.

Wat zijn kanttekeningen, tegenargumenten of risico's?

1.1 Nieuwe aanvragers krijgen minder studietoeslag

Met name studenten onder 21 jaar die een nieuwe aanvraag voor studietoeslag indienen krijgen een lagere studietoeslag.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Voor de uitvoering van de studietoeslag is bij de invoering van de Participatiewet structureel 35 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds. Dit is niet geormerkt budget voor zowel uitgaven studietoeslag als uitvoeringskosten. De middelen zijn in Oss opgenomen in het budget bijzondere bijstand en niet afgezonderd.

In 2021 hebben 49 studenten een studietoeslag ontvangen. Totale uitgaven in 2021 € 121.967,- (exclusief uitvoeringskosten).

Het budget verandert niet voor de nieuwe studietoeslag. Door de uitbreiding doelgroep zullen de uitgaven inclusief uitvoeringskosten toenemen.

Het Rijk spreekt de verwachting uit dat het budget toereikend is door de landelijke onderbenutting de afgelopen jaren en de koppeling met het jeugdminimumloon. Het precieze effect is onzeker.

Dit is een financieel risico.

Dat zullen we volgen.

b. Privacy

Hoewel de studietoeslag geen bijstand meer is, blijft het onderdeel van de Participatiewet. De verwerking van persoonsgegevens bij de studietoeslag vraagt om speciale aandacht, omdat er sprake kan zijn van medische gegevens. Met een zogenaamde DPIA brengen we de privacy- risico's bij het verwerken van persoonsgegevens in kaart. Dit is een verplichting.

⁴ In: (oud) artikel 8 lid 1 onderdeel c en lid 3 Participatiewet

c. Communicatie

De beleidsregels maken we bekend via de gebruikelijke weg (www.overheid.nl en Oss actueel).

Daarnaast is er regelmatig communicatie via de diverse media. Website, facebook etc.

Via het RBL BNO (leerplicht en voortijdig schoolverlaten) verstrekken we informatie op scholen.

d. Uitvoering

Bij de implementatie kunnen we terugvallen op de bestaande werkwijze bij het afhandelen van hulpvragen. Het vraagt om aanpassing van de faciliteiten, zoals uitkeringssysteem en aansluiting op grootboek, formulieren, correspondentie, toepassing overgangsrecht, afspraken gebruik inlichtingenbureau. Medewerkers krijgen een instructie. Omdat de studietoeslagregeling onder de Participatiewet blijft vallen is aanpassing van de mandaatregeling niet nodig.

e. Overlegd met

Sille Dohmen (senior beleidsadviseur Sociaal Domein)

Ester Biezen afdelingshoofd WIS

Martien van Hoof (teamleider Inkomen)

Brenda Surya (adviseur Planning & Control)

Martijn van der Linden (teamleider Kwaliteit & Ontwikkeling)

Adviesraad Sociaal Domein

Bijlagen

Beleidsregels Studietoelage 2022 gemeente Oss

Samenvatting (=korte inhoud)

De Participatiewet kent vanaf 2015 de individuele studietoelage. Deze geeft financiële steun aan studenten die door een structurele medische beperking niet kunnen bijverdienen naast hun studie. Per 1 april 2022 geldt een nieuwe regeling voor de studietoelage. Belangrijkste reden was om de uitvoering door gemeenten te harmoniseren. De studietoelage is daarom nu voornamelijk in de wet geregeld.